

سبک زناشویی دینی به عنوان پیش بین صمیمیت زوجین

رضا خجسته مهر^۱، فیروزه رضائی^۲، منصور سودانی^۳

^۱ عضو هیئت علمی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز
^۲ کارشناس ارشد، مشاوره خانواده، مرکز مشاوره رهنمون کرج
^۳ عضو هیئت علمی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز

نویسنده مسئول:

فیروزه رضائی

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه سبک زناشویی دینی با صمیمیت زوجین ساکن شهر اصفهان بود. نمونه آماری این تحقیق شامل ۱۹۸ زوج (۱۹۸ زن و ۱۹۸ شوهر) بود که به روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده برای اندازه گیری متغیرها عبارت بودند از: پرسشنامه‌های سبک زناشویی دینی زنان و شوهران و پرسشنامه صمیمیت واکر و تامسون. نتایج بررسی پایایی مقیاس سبک زناشویی دینی به روش آلفای کرونباخ در پرسشنامه زنان ۰/۸۱، در پرسشنامه شوهران ۰/۸۶ و در پرسشنامه صمیمیت ۰/۹۶ محاسبه گردید. برای تحلیل داده‌های این تحقیق از تست همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شد. نتایج نشان داد مولفه های که بین سبک زناشویی دینی زنان و شوهران با صمیمیت زوجین همبستگی مثبت و معناداری ($p < 0/01$) به ترتیب با ضرایب همبستگی ۰/۷۱ و ۰/۵۸ وجود دارد. همچنین بین ۴ مؤلفه از سبک زناشویی دینی زنان (صمیمیت عاطفی- جنسی، مهارت‌های ارتباطی- اسناد به همسر، مدیریت خانه و گذشت- فداکاری) با صمیمیت زوجین همبستگی مثبت و معنادار ($p < 0/05$) و کلیه مؤلفه های سبک زناشویی دینی شوهران با صمیمیت زوجین رابطه مثبت و معنادار ($p < 0/01$) وجود داشته ولی رابطه مؤلفه پایبندی به فرامین دینی در زنان با صمیمیت زوجین معنادار نیست. بعلاوه، مولفه های مهارت‌های ارتباطی- اسناد به همسر، صمیمیت عاطفی- جنسی و مدیریت خانه می تواند ۶۰٪ صمیمیت زناشویی زنان و مؤلفه های صمیمیت عاطفی- جنسی و مهارت‌های ارتباطی- اسناد به همسر می‌تواند ۳۶٪ صمیمیت زناشویی شوهران را تبیین نماید.

کلمات کلیدی: سبک زناشویی دینی زنان، سبک زناشویی دینی شوهران، صمیمیت زوجین.

مقدمه

خانواده را موسسه یا نهاد اجتماعی معرفی کرده اند که ناشی از پیوند زناشویی زن و مرد است. از جمله مظاهر زندگی اجتماعی انسان، وجود تعامل سالم و سازنده میان انسان ها و برقرار بودن عشق به هم نوع و ابراز صمیمیت و همدلی به یکدیگر است. خانواده محل ارضای نیازهای مختلف جسمانی و عقلانی و عاطفی است و داشتن آگاهی از نیازهای زیستی و روانی و شناخت چگونگی ارضاء آن ها و تجهیز شدن به تکنیک ها شناخت تمایلات زیستی و روانی ضرورتی انکار ناپذیر می باشد. رضایت یک فرد از زندگی زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب می شود و رضایت از خانواده به مفهوم رضایت از زندگی بوده و در نتیجه تسهیل در امر رشد و تعالی و پیشرفت مادی و معنوی جامعه خواهد شد (عدالتی و ردزوان^۱، ۲۰۱۰). رضایت زناشویی یکی از مهمترین تعیین کننده های عملکرد سالم نهاد خانواده می باشد (گریف^۲، ۲۰۰۰). الیس^۳ (۱۹۸۹) رضایت مندی زناشویی را «احساس عینی خشنودی، رضایت و لذت زن و شوهر از تمامی روابط خود» تعریف می نماید. عوامل متعددی رضایت مندی زناشویی زوجین را تحت تاثیر قرار می دهد که از آن جمله می توان به رضایت از خلق و خوی همسر (بلوم^۴ و مهربان، ۱۹۹۹) اعتماد، وفاداری و عشق (روزبلا، کاسلو، ریورا، فوجز، کانجرو، و زچارایاس^۵، ۱۹۹۹) و درآمد و اشتغال همسر (ویجینتیمالا، کوماری، و پاندا^۶، ۲۰۰۴) اشاره کرد.

از آن جایی که دو نهاد دین و خانواده ارزش های مشابهی را مورد تاکید قرار می دهند و برای تقویت اجتماعی شدن به هم وابسته هستند، پژوهشگران رابطه ی نزدیک بین آن دو را پیش بینی می کنند. این جهت گیری منجر به بیان عباراتی از این قبیل گردید که دینداری می تواند روابط زناشویی را تقویت و استحکام بخشد (کال و هیتون^۷، ۱۹۹۷). نگرش دینی می تواند در ارتباط زناشویی موثر باشد، زیرا دین شامل رهنمودهایی برای زندگی و ارائه دهنده ی سامانه ی باورها و ارزش هاست که این ویژگی ها می توانند زندگی زناشویی را متاثر سازند (هانلر و گنچوز^۸، ۲۰۰۵). اغلب پژوهشگران بر این باورند که وجود عقاید مذهبی تاثیر بسزایی در استحکام خانواده دارد. ایمان به خدا موجب می شود نگرش فرد به کل هستی هدف دار و دارای معنی باشد، عدم ایمان به خدا موجب می شود که فرد انسجام و آرامش نداشته باشد و همین امر موجب ضعف و منشا اختلاف های بسیاری در زندگی خانوادگی می باشد (دوناهو^۹، ۱۹۹۵). به طور کلی زوج هایی که مذهبی تر هستند بیشتر از دیگر زوج ها شادتر و ازدواج پایدارتری دارند (سولیان^{۱۰}، ۲۰۰۱؛ گلن و سوپانسیک^{۱۱}، ۱۹۸۴؛ کال و هیتون، ۱۹۹۷؛ ارتینکال و ونستویگن^{۱۲}، ۲۰۰۶).

ماهونی، پارگامنت، جوئل، سوانک، اسکات، امری و ری^{۱۳} (۲۰۰۲) به بررسی نقش سازه های دوری و نزدیکی دینی در کنش های زناشویی پرداختند. نتایج حاکی از آن بود که هم در زنان و هم در مردان متغیرهای سازه های نزدیکی به مذهب مستقیماً در انسجام ازدواج منعکس شده و با سازگاری کلی تر در ازدواج، منافع دریافتی، تعارضات زناشویی کمتر، همکاری و نزدیکی کلامی بیشتر، استفاده کمتر از پرخشگری کلامی و به بن بست نرسیدن در مواقع عدم توافق همبستگی دارد. یکی از عوامل موثر بر میزان رضایت زناشویی، صمیمیت است. صمیمیت به عنوان توانایی ارتباط با دیگران با حفظ فردیت تعریف می شود. این گونه تعاریف مبتنی بر خویشتن، حاکی از آن است که فرد به درجه ای از رشد فردی یابد تا بتواند با دیگران رابطه صمیمانه برقرار کند (کاوند، ۱۳۹۰).

در ادبیات موضوع رابطه ی بین صمیمیت زناشویی، تعهد دینی، همچنین بین سازگاری زناشویی و تعهد دینی توسط پژوهشگران مورد بررسی قرار گرفته است. در این مطالعات، لوپز، ریگز، پولارد و هوک^{۱۴} (۲۰۱۱) دریافتند که ارتباط مثبت کمی بین تعهد دینی و سازگاری زناشویی وجود دارد. و تعهد دینی مانع ارتباط منفی سبک دلبستگی اجتنابی و سازگاری زناشویی است، اما ارتباط منفی بین دلبستگی اضطرابی منفی و سازگاری زناشویی را تشدید می کند. همچنین

¹ Edalati, & Redzuan² Greef³ Ellis⁴ Blum⁵ Roizblat, Kaslow, Rivera, Fuchs, Conejero, & Zacharias⁶ Vaijayanthimala, Kumari, & Panda⁷ Call, & Heaton⁸ Hunler, & Gencoz⁹ Donahue¹⁰ Sullivan¹¹ Glenn, & Supancic¹² Orathinkal, & Vansteenwegen¹³ Mahoney, Pargament, Jewell, Swank, Scott, Emery & Rye¹⁴ Lopez, Riggs, Pollard, & Hook

هاسلی^{۱۵} (۲۰۰۶) به این نتیجه رسید که دینداری با رضایت زناشویی ارتباط مثبت دارد. به طور خاص، شوهران و همسران با سطوح بالای تعهد دینی در مقایسه با زوج‌هایی که تعهد دینی کمتری داشتند، رضایت زناشویی بالاتری را گزارش کردند. همچنین همسانی (شباهت) تعهد دینی شوهران عامل مهمی برای رضایت زناشویی مردان است. شوهران با تعهد دینی یکسان نسبت به همسرانشان رضایت زناشویی بالاتری نسبت به تعهد دینی ناهمسان از همسرشان، گزارش کردند.

نصراصفهانی، اعتمادی و شفیع آبادی (۱۳۹۲) در تحقیقی که بر روی زنان منطقه ۷ شهر تهران انجام دادند به بررسی تاثیر آموزش معنا- محور بر صمیمیت زناشویی زنان پرداختند. یافته‌های این تحقیق نشان داد که داشتن معنای مشترک در زندگی زناشویی می‌تواند به عنوان روشی برای افزایش روابط صمیمانه بین همسران به کار رود. در تحقیق دیگری هدایتی دانا و صابری (۱۳۹۳) با استفاده از یک نمونه ۲۰۰ نفری کارکنان یک شرکت خودروسازی به پیش بینی رضایت زناشویی بر اساس سبک‌های عشق ورزی (صمیمیت، میل، تعهد) و اضطراب پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که از میان عشق و سبک‌های آن مولفه‌های صمیمیت و تعهد بیشترین سهم را در رضایت زناشویی داشتند اما متغیر میل (شور و شوق) پیش بین معناداری برای رضایت زناشویی نبود. اضطراب کل و پنهان پیش بینی کننده‌های مناسبی برای رضایت زناشویی بودند. حال آن که، اضطراب آشکار پیش بین معناداری برای رضایت زناشویی نبود.

خجسته مهر، احمدی میل‌اسی و سودانی (۱۳۹۳) نقش تعدیل کننده تعهد دینی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی و صمیمیت زناشویی را در زوجین ساکن شهرستان شهرکرد مورد بررسی قرار دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که بین سبک‌های دلبستگی اجتنابی و اضطرابی با صمیمیت زناشویی همبستگی منفی معنادار و بین تعهد دینی و صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت معنادار وجود دارد. هم چنین نتایج حاکی از آن بود که تعهد دینی رابطه بین سبک دلبستگی اجتنابی و صمیمیت زناشویی زوجین را تعدیل می‌کند، اما رابطه بین سبک دلبستگی اضطرابی و صمیمیت زناشویی را تعدیل نمی‌کند. میزان رابطه منفی بین سبک دلبستگی اجتنابی و صمیمیت زناشویی در زنان و مردانی که تعهد دینی بالاتری دارند نسبت به زنان و مردانی که از تعهد دینی پایین تری برخوردارند، کمتر است. یافته‌های این پژوهش نشان داد که تعهد دینی می‌تواند رابطه منفی بین سبک دلبستگی اجتنابی و صمیمیت زناشویی را کاهش دهد.

یو، بارتل-هارینگ، دی و گانگاما^{۱۶} (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی رابطه مهارت‌های ارتباطی زوجین، صمیمیت عاطفی-جنسی و رضایت زناشویی پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد که خشنودی جنسی به صورت معناداری صمیمیت عاطفی را برای شوهران و زنان پیش بینی می‌کند. نتایج تحقیق دادفرنیا، میدانی و عمویی^{۱۷} (۲۰۱۵) نشان داد که الگوهای ارتباطی می‌توانند صمیمیت زوجین را پیش بینی کند.

اخیراً فیتزروی، کمپ و بورگرس^{۱۷} (۲۰۱۸) در تحقیقی نشان دادند که در جنسیت، سن، نژاد، موقعیت اجتماعی-اقتصادی، توانایی‌های شناختی و فیزیکی، تاریخچه شخصی و دین می‌تواند بر صمیمیت زوجین تاثیرگذار باشد.

با توجه به اینکه سبک زناشویی دینی می‌تواند بر صمیمیت زوجین تأثیرگذار باشد، هدف این پژوهش پاسخ به این سوالات است که آیا بین سبک زناشویی دینی و ابعاد آن با صمیمیت زناشویی رابطه وجود دارد؟ و در صورت وجود رابطه آیا ابعاد سبک زناشویی دینی پیش بینی کننده مناسبی برای صمیمیت زوجین هستند؟

جامعه آماری، نمونه و روش اجرای پژوهش

طرح پژوهش حاضر از نوع همبستگی و با هدف پیش بینی صمیمیت زناشویی با استفاده از مولفه‌های سبک زناشویی دینی زوجین با استفاده از رگرسیون گام به گام می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زوجین داوطلب در دسترس ساکن شهر اصفهان بودند که از بین ۸۳۶ زوج داوطلب، به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده ۱۹۸ زوج (۱۹۸ زن و ۱۹۸ شوهر) انتخاب شدند. در این پژوهش طبق برنامه ریزی قبلی، محقق با حضور در اماکن عمومی و تفریحگاه‌های نقاط مختلف شهر اصفهان (شامل ۱۷ پارک و ۵ مکان تاریخی) از بین زوجین حاضر در هر مکان تعدادی را به صورت اتفاقی با استفاده از قرعه‌کشی، انتخاب و ضمن برقراری ارتباط حضوری و کاهش حساسیت آزمودنی‌ها، توضیحات لازم در خصوص اهداف پژوهش و نحوه تکمیل پرسشنامه‌ها را ارائه نموده و آزمودنی‌ها پس از تکمیل پرسشنامه‌ها آنها را به محقق عودت دادند. سعی شده است فضایی به وجود آید که آزمودنی‌ها با صداقت کامل، با توجه به تجربه‌ی زندگی‌شان و به دور از هرگونه اضطراب و تشویشی پاسخ دهند. میانگین سن زنان نمونه آماری پژوهش ۳۴ و میانگین سن شوهران ۳۸ سال بوده است، و میانگین زمان زندگی مشترک زوجین نمونه

¹⁵ Haseley

¹⁶ Yoo, Bartle-Haring, Day & Gangamma

¹⁷ Fitzroy, Kemp & Burgess

آماری، ۱۳ سال محاسبه گردید. بیشترین فراوانی تعداد فرزندان در نمونه آماری مربوط به اشخاص دارای یک فرزند (۳۷ درصد) بوده است. از نظر تحصیلات در نمونه آماری پژوهش، بیشترین فراوانی مربوط به افراد دارای مدرک دیپلم (۵۲ درصد در زنان و ۳۸ درصد در شوهران) بود. همچنین ۷۶ درصد زنان نمونه آماری پژوهش خانه دار، و ۸۷ درصد شوهران، شاغل و اکثراً دارای سطح درآمد متوسط بوده اند. بیشترین فراوانی قومیت در نمونه آماری پژوهش، در زنان (۸۵ درصد) و در شوهران (۸۳ درصد) مربوط به قومیت «فارس» بوده است.

ابزار سنجش

مقیاس سبک زناشویی دینی: مقیاس سبک زناشویی دینی زنان^{۱۸} (RMSSW) مشتمل بر ۴۶ ماده می باشد که با استفاده از درجه بندی لیکرت ۵ درجه‌ای، از ۱ (هرگز) تا ۵ (همیشه) برای عبارات مثبت، و به صورت معکوس برای عبارات منفی (عبارات ۱۵، ۱۹، ۲۴، ۳۳، ۳۴، ۳۶، ۳۷ و ۴۴) نمره گذاری شده است. برای سنجش این مقیاس در شوهران (مردان) در این تحقیق از پرسشنامه سبک زناشویی دینی شوهران^{۱۹} (RMSSH) استفاده شده است که مشتمل بر ۴۳ ماده می باشد که با استفاده از درجه بندی لیکرت ۵ درجه‌ای، از ۱ (هرگز) تا ۵ (همیشه) برای عبارات مثبت، و به صورت معکوس برای عبارات منفی (عبارات ۱۵، ۱۹، ۲۴، ۳۴، ۴۰ و ۴۱) نمره گذاری شده است. هرچه نمره فرد در این مقیاس بیشتر باشد، نشان می دهد که سبک زناشویی او دینی تر است. پایایی مقیاس های سبک زناشویی دینی زنان و شوهران (RMSSH و RMSSW) از طریق محاسبه همسانی درونی (آلفای کرونباخ) بررسی گردید. ضرایب همسانی درونی برای عامل اول، عامل دوم، عامل سوم، عامل چهارم، عامل پنجم و کل مقیاس سبک زناشویی دینی زنان به ترتیب ۰/۹۱، ۰/۷۸، ۰/۷۳، ۰/۷۲، ۰/۷۲ و ۰/۸۱ و برای مقیاس سبک زناشویی دینی شوهران به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۴، ۰/۸۰، ۰/۷۸، ۰/۷۹ و ۰/۸۶ محاسبه گردید. اعتبار همزمان مقیاس های سبک زناشویی دینی زنان و شوهران (RMSSH و RMSSW)، از طریق همبسته کردن آنها با دو مقیاس فرم کوتاه سبک زندگی اسلامی (کابانی، ۱۳۹۲) و پرسشنامه تعهد دینی (ورثینگتون، واد، هایت، ریپلی، مک کولاث، بری و اوکونور^{۲۰}، ۲۰۰۳) انجام شد که ضرایب همبستگی مقیاس های سبک زناشویی دینی زنان و شوهران با سبک زندگی اسلامی به ترتیب ۰/۴۴ و ۰/۶۲ و ضرایب همبستگی مقیاس های سبک زناشویی دینی زنان و شوهران با تعهد دینی به ترتیب ۰/۵۳ و ۰/۴۳ بدست آمد که همگی معنادار بودند (خجسته مهر، رضائی و سودانی، ۱۳۹۴).

مقیاس صمیمیت: مقیاس صمیمیت^{۲۱} (IS) توسط واکر و تامپسون (۱۹۸۳)؛ به نقل از خجسته مهر و همکاران، (۱۳۹۳) تهیه شده است. مقیاس ۱۷ سوالی که برای سنجیدن مهر و صمیمیت به کار می رود. این مقیاس جزئی از یک ابزار بزرگ تر است که چندین بعد صمیمیت را در بر می گیرد، که توسط تهیه کنندگان آن به صورت مقیاس مستقلی گزارش شده است. صمیمیت، توجه و اهمیت اعضای خانواده برای یکدیگر تعریف شده است و عوامل نزدیکی عاطفی در قالب مهر، نوع دوستی، خرسندی و رضایت را شامل می شود. آزمودنی نظر خود را در خصوص عبارتهایی همچون: ما دلمان می خواهد اوقات خود را با هم بگذرانیم، بیان می کند. نمره گذاری این مقیاس در یک درجه بندی بر اساس روش لیکرت (هرگز=۱، به ندرت=۲، گاهی=۳، اغلب=۴، اکثراً=۵، تقریباً=۶، همیشه=۷) می باشد که نمره بالاتر نشانه صمیمیت بیشتر است. واکر و تامپسون (۱۹۸۳)؛ به نقل از ثنائی ذاکر، (۱۳۸۷) ضریب پایایی این مقیاس را با روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ تا ۰/۹۷ گزارش کرده اند. اعتبار سازه ای این مقیاس از نوع همزمان، با مقیاس صفات همدلی باتسون در پژوهش کرایبی (۱۳۸۷) به میزان ۰/۵۹ گزارش شده است. در پژوهش کاوند (۱۳۹۰) ضریب پایایی این مقیاس با روش آلفای کرونباخ برای مردان ۰/۹۷ و برای زنان ۰/۹۶ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس با روش آلفای کرونباخ محاسبه شد که ضریب پایایی آن ۰/۹۶ به دست آمد.

¹⁸ Religious Marital Style Scale for wives

¹⁹ Religious Marital Style Scale for Husbands

²⁰ Worthington, Wade, Hight, Ripley, McCullough, Berry, O'Connor

²¹ Intimacy Scale

یافته ها

با توجه به اینکه مقیاس‌های سبک زناشویی دینی زنان و شوهران (RMSSW و RMSSH) دارای مؤلفه‌های کاملاً یکسانی نیستند؛ لذا پاسخ سوال پژوهش برای زنان و شوهران به صورت مجزا بررسی گردید. مندرجات جدول ۱ نشان می‌دهد که بین سبک زناشویی دینی زنان و شوهران و صمیمیت زناشویی همبستگی مثبت به ترتیب با ضرایب همبستگی ۰/۷۱ و ۰/۵۸ در سطح معناداری ۰/۰۰۱ وجود دارد.

جدول ۱- ضرایب همبستگی سبک زناشویی دینی و صمیمیت زناشویی

متغیرها	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنا داری
سبک زناشویی دینی و صمیمیت زناشویی برای زنان	۰/۷۱	۰/۰۰۱
سبک زناشویی دینی و صمیمیت زناشویی برای شوهران	۰/۵۸	۰/۰۰۱

برای بررسی رابطه ساده بین مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی زنان و شوهران با صمیمیت زناشویی از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد. طبق یافته‌های جدول ۲ مؤلفه‌های صمیمیت عاطفی-جنسی، مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر، مدیریت خانه و گذشت - فداکاری در زنان با صمیمیت زناشویی رابطه مثبت و معنادار داشته ولی علیرغم وجود رابطه مثبت بین مؤلفه پایبندی به فرامین دینی در زنان با صمیمیت زناشویی، لیکن این رابطه از نظر آماری معنادار نیست ($p=0/07$).

جدول ۲- ضرایب همبستگی مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی زنان و صمیمیت زناشویی

متغیرها	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنا داری
صمیمیت عاطفی-جنسی و صمیمیت زناشویی	۰/۶۸	۰/۰۰۱
مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر و صمیمیت زناشویی	۰/۷۰	۰/۰۰۱
پایبندی به فرامین دینی و صمیمیت زناشویی	۰/۱۳	۰/۰۷
مدیریت خانه و صمیمیت زناشویی	۰/۱۸	۰/۰۱
گذشت - فداکاری و صمیمیت زناشویی	۰/۴۱	۰/۰۰۱

یافته‌های جدول ۳ نشان می‌دهد بین کلیه مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی شوهران با صمیمیت زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد.

جدول ۳- ضرایب همبستگی مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی شوهران و صمیمیت زناشویی

متغیرها	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معنا داری
صمیمیت عاطفی - جنسی و صمیمیت زناشویی	۰/۵۳	۰/۰۰۱
مهارت‌های ارتباطی - اسناد به همسر و صمیمیت زناشویی	۰/۵۰	۰/۰۰۱
پایبندی به فرامین دینی - مشارکت و صمیمیت زناشویی	۰/۳۸	۰/۰۰۱
مسئولیت پذیری - سرپرستی و صمیمیت زناشویی	۰/۳۲	۰/۰۰۱
حل تعارض و صمیمیت زناشویی	۰/۳۶	۰/۰۰۱

جهت بررسی سوال آخر پژوهش که وجود رابطه پیش بینی کننده صمیمیت زوجین با استفاده از مولفه‌های سبک زناشویی دینی بود، از رگرسیون گام به گام^{۲۲} استفاده شد. جدول ۴ نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه با روش گام به گام صمیمیت زناشویی بر اساس مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی زنان را نشان می‌دهد.

جدول ۴- تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام صمیمیت زناشویی با مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی زنان

مقدار ثابت (a)	ضرایب رگرسیون (β) و (B)			نسبت F احتمال p	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	شاخص آماری متغیرهای پیش بین
	۳	۲	۱				
۱۵/۳۲			B=۰/۹۶ β=۰/۷۰ t=۱۳/۸۶ p<۰/۰۰۱	۱۹۲/۱۷ p<۰/۰۰۱	۰/۵۰	۰/۷۰	مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر
۰/۶۲		B=۰/۵۳ β=۰/۳۹ t=۶/۴۱ p<۰/۰۰۱	B=۰/۶۲ β=۰/۴۵ t=۷/۴۶ p<۰/۰۰۱	۱۳۶/۲۶ p<۰/۰۰۱	۰/۵۸	۰/۷۶	صمیمیت عاطفی-جنسی
۱۴/۱۵	B=-۱/۰۶ β=-۰/۱۶ t=-۳/۲۱ p<۰/۰۱	B=۰/۵۷ β=۰/۴۲ t=۷/۰۱ p<۰/۰۰۱	B=۰/۶۷ β=۰/۴۹ t=۸/۱۲ p<۰/۰۰۱	۹۸/۶۲ p<۰/۰۰۱	۰/۶۰	۰/۷۸	مدیریت خانه

طبق یافته‌های جدول ۴ اولین متغیری که وارد تابع پیش بینی صمیمیت زناشویی زنان گردیده مؤلفه مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر است. این متغیر با صمیمیت زناشویی دارای همبستگی ۰/۷۰ است که مقدار ضریب تعیین آن برابر با ۰/۵۰ است که نشان می‌دهد ۵۰٪ از صمیمیت زناشویی زنان به واسطه مؤلفه مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر تبیین می‌شود. این متغیر ارتباط خطی معناداری با صمیمیت زناشویی داشته و با ضریب بتای ۰/۹۶ می‌تواند صمیمیت زناشویی زنان را پیش بینی نماید. در گام دوم مؤلفه صمیمیت عاطفی-جنسی به عنوان دومین متغیر پیش بینی کننده وارد معادله شده و میزان همبستگی را به ۰/۷۶ رسانده که موجب ۰/۰۶ افزایش مقدار همبستگی شده که این مقدار معنادار بوده و می‌تواند به همراه مؤلفه مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر ۵۸٪ صمیمیت زناشویی زنان را تبیین نماید. این متغیر ارتباط خطی معناداری با صمیمیت زناشویی داشته و با ضریب بتای ۰/۵۳ می‌تواند صمیمیت زناشویی زنان را پیش بینی نماید. در گام سوم مؤلفه مدیریت خانه به عنوان سومین متغیر پیش بینی کننده وارد معادله شده و میزان همبستگی را به ۰/۷۸ رسانده که موجب ۰/۰۲ افزایش مقدار همبستگی شده که این مقدار معنادار بوده و می‌تواند به همراه مؤلفه‌های مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر و صمیمیت عاطفی-جنسی ۶۰٪ صمیمیت زناشویی زنان را تبیین نماید. این متغیر ارتباط خطی معناداری با صمیمیت زناشویی داشته و با ضریب بتای ۱/۰۶- می‌تواند صمیمیت زناشویی زنان را پیش بینی نماید. ضریب بتای مؤلفه مدیریت خانه منفی بوده و بدین معناست که افزایش این مؤلفه موجب کاهش صمیمیت زناشویی می‌گردد. پس از این مرحله متغیر دیگری وارد تابع نمی‌گردد. بنابراین مشاهده می‌شود مهم‌ترین مؤلفه‌ها به ترتیب مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر، صمیمیت عاطفی-جنسی و مدیریت خانه می‌باشند.

جدول ۵ نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام صمیمیت زناشویی بر اساس مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی شوهران را نشان می‌دهد.

طبق یافته‌های جدول ۵ اولین متغیری که وارد تابع پیش بینی صمیمیت زناشویی شوهران گردیده مؤلفه صمیمیت عاطفی-جنسی است. این متغیر با صمیمیت زناشویی دارای همبستگی ۰/۵۳ است که مقدار ضریب تعیین آن برابر با ۰/۲۸ است که نشان می‌دهد ۲۸٪ از صمیمیت زناشویی شوهران به واسطه مؤلفه صمیمیت عاطفی-جنسی تبیین می‌شود. این متغیر ارتباط خطی معناداری با صمیمیت زناشویی داشته و با ضریب بتای ۰/۸۶ می‌تواند صمیمیت زناشویی شوهران را پیش بینی نماید.

جدول ۵- تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام صمیمیت زناشویی با مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی شوهران

مقدار ثابت (a)	ضرایب رگرسیون (β) و (B)			نسبت F احتمال p	ضریب تعیین RS	همبستگی چندگانه MR	شاخص آماری متغیرهای پیش بین
	۳	۲	۱				
۳۱/۳۱			B=۰/۸۶ $\beta = ۰/۵۳$ t=۸/۷۵ p<۰/۰۰۱	۷۶/۶۳ p<۰/۰۰۱	۰/۲۸	۰/۵۳	صمیمیت عاطفی- جنسی
۱۸/۰۹	B=۰/۶۱ $\beta = ۰/۳۲$ t=۴/۷۴ p<۰/۰۰۱	B=۰/۶۰ $\beta = ۰/۳۷$ t=۵/۵۴ p<۰/۰۰۱		۵۳/۷۴ p<۰/۰۰۱	۰/۳۶	۰/۶۰	مهارت‌های ارتباطی- اسناد به همسر

در گام دوم مؤلفه مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر به عنوان دومین متغیر پیش بینی کننده وارد معادله شده و میزان همبستگی را به ۰/۶۰ رسانده که موجب ۰/۰۷ افزایش مقدار همبستگی شده که این مقدار معنادار بوده و می‌تواند به همراه مؤلفه صمیمیت عاطفی- جنسی ۳۶٪ صمیمیت زناشویی شوهران را تبیین نماید. این متغیر ارتباط خطی معناداری با صمیمیت زناشویی داشته و با ضریب بتای ۰/۶۱ می‌تواند صمیمیت زناشویی شوهران را پیش بینی نماید. پس از این مرحله متغیر دیگری وارد تابع نمی‌گردد. بنابراین مشاهده می‌شود مهم‌ترین مؤلفه‌ها به ترتیب، صمیمیت عاطفی-جنسی و مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر می‌باشند.

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش پاسخ به این سوال بود که آیا بین سبک زناشویی دینی و ابعاد آن با صمیمیت زناشویی رابطه وجود دارد؟ و در صورت وجود رابطه آیا ابعاد سبک زناشویی دینی پیش بینی کننده مناسبی برای صمیمیت زوجین هستند؟ نتایج نشان داد که بین سبک زناشویی دینی زنان و شوهران با صمیمیت زوجین همبستگی مثبت و معناداری ($p < ۰/۰۱$) به ترتیب با ضرایب همبستگی ۰/۷۱ و ۰/۵۸ وجود دارد. همچنین بین ۴ مؤلفه از ۵ مؤلفه سبک زناشویی دینی زنان (صمیمیت عاطفی-جنسی، مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر، مدیریت خانه و گذشت - فداکاری) با صمیمیت زوجین همبستگی مثبت و معناداری ($p < ۰/۰۵$) به ترتیب با ضرایب همبستگی ۰/۶۸، ۰/۷۱، ۰/۱۸ و ۰/۴۱ و کلیه مؤلفه های سبک زناشویی دینی شوهران (صمیمیت عاطفی-جنسی، مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر، پایبندی به فرامین دینی - مشارکت، مسئولیت پذیری-سرپرستی و سبک‌های حل تعارض) با صمیمیت زوجین رابطه مثبت و معناداری ($p < ۰/۰۱$) به ترتیب با ضرایب همبستگی ۰/۵۳، ۰/۵۰، ۰/۳۸، ۰/۳۲ و ۰/۳۶ وجود داشته ولی رابطه مؤلفه پایبندی به فرامین دینی در زنان با صمیمیت زوجین معنادار نیست. همچنین مولفه های مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر، صمیمیت عاطفی-جنسی و مدیریت خانه می‌تواند ۶۰٪ صمیمیت زناشویی زنان و مؤلفه های صمیمیت عاطفی-جنسی و مهارت‌های ارتباطی-اسناد به همسر می‌تواند ۳۶٪ صمیمیت زناشویی شوهران را تبیین نماید.

نتایج حاصل از پژوهش حاضر با نتایج پژوهش‌های پورسردار، امان الهی فرد، بهامین، و چرخاب (۱۳۹۰) و رضایی (۱۳۹۲) مطابقت دارد. در تبیین نتیجه بالا می‌توان به این حدیث از پیامبر اکرم (ص) اشاره نمود که می‌فرماید: شما تا وقتی به بهشت نمی‌روید تا آنکه مؤمن (کامل) نباشید و تا زمانی مؤمن کامل نخواهید شد تا آنکه با یکدیگر الفت و صمیمیت نداشته باشید (کلینی، ۱۳۹۰، ج ۱). در این حدیث، لازمه ایمان کامل، داشتن الفت و صمیمیت عنوان شده است. همچنین رابطه بین سبک زناشویی دینی و صمیمیت زناشویی با نظریه عقلانی-عاطفی الیس نیز مطابقت دارد. این نظریه انواع تفکرات غیر منطقی را به عنوان عامل اصلی مشکلات انسان‌ها معرفی می‌کند. الیس (۱۹۸۹) معتقد است که این رفتار زن و شوهر نسبت به یکدیگر نیست که موجب مشکلاتی در روابط زناشویی می‌گردد بلکه بیشتر به دلیل باورها یا عقایدی است که این زوج در مورد چنین اعمال و شکست‌هایی دارند. وی تاکید می‌کند که گرایش به ارزش‌های غیر واقعی و یا باورهای غیر معقول از طرف یک و یا هر دو احتمالاً آسفتگی و نارضایتی‌های زناشویی را به دنبال خواهد داشت. با توجه به اینکه دین اسلام چارچوب عقلانی و جامعی

برای زندگی ارائه می‌دهد (مطهری، ۱۳۶۱؛ اصفهانی، ۱۳۷۴؛ موحد ۱۳۸۲)؛ مطابق نظریه ایس، سبک زناشویی دینی می‌تواند به صمیمیت زناشویی منجر شود.

در خصوص رابطه عوامل پنج‌گانه سبک زناشویی دینی زنان و شوهران با صمیمیت زناشویی نیز یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که بین کلیه عوامل سبک‌های زناشویی دینی (به جز مؤلفه پایبندی به فرامین دینی زنان) و صمیمیت زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد ولی علیرغم وجود همبستگی مثبت بین مؤلفه پایبندی به فرامین دینی زنان و صمیمیت زناشویی، این رابطه معنادار نیست. در خصوص رابطه مؤلفه عاطفی-جنسی با صمیمیت زناشویی نتایج این پژوهش با تحقیقات رضایی (۱۳۹۲)، دغاغله، عسکری و حیدری (۱۳۹۱) و شاکرمی، داورنیا، زهراکار و گوهری (۱۳۹۳) همخوانی دارد. در تبیین نتیجه بالا می‌توان به کلام وحی مراجعه نمود. خداوند متعال در قرآن کریم می‌فرماید: از نشانه‌های خداوند این است که از نوع خودتان، همسرانی برای شما آفرید تا در کنار آنان آرامش یابید و میانتان دوستی و رحمت نهاد(سوره روم، آیه ۲۱).

رابطه معنی دار مؤلفه مهارت‌های ارتباطی و صمیمیت زناشویی در این پژوهش با نتایج پژوهش‌های حسینیان، یزدی و طباطبایی (۱۳۹۰) و شهرستانی، دوستکام، رهباردار و مشهدی (۱۳۹۱) همخوانی دارد. در تبیین این یافته پژوهش، در احادیث و روایات نقل شده از معصومین، به اهمیت جنبه‌های مختلف رابطه زن و شوهر اشاره و تاکید شده است. رفتار پسندیده (سوره نساء، آیه ۱۹)، خوش اخلاقی (مجلسی، ۱۳۸۹، ج ۷۱) و رعایت احترام و حفظ شخصیت همسر(حر عاملی، ۱۳۷۴، ج ۱۶) از مصادیقی است که بزرگان دین بر آن تاکید فراوان نموده‌اند و آنها را لازمه صمیمیت زناشویی می‌دانند.

در خصوص رابطه مؤلفه مدیریت خانه زنان و مسئولیت‌پذیری-سرپرستی شوهران با صمیمیت زناشویی، نتایج حاصل از این یافته پژوهش، با نتایج پژوهش‌های رضایی (۱۳۹۲) و پناهی و آذربایجانی (۱۳۹۲) همخوانی دارد. در تبیین این نتیجه می‌توان به کلام وحی اشاره نمود. خداوند بزرگ مردان را قیام و سرپرست خانواده شناخته و در قرآن کریم می‌فرماید: مردها سرپرست زنان می‌باشند، زیرا خدا بعض کسان را بر بعض دیگر برتری داده است(سوره نساء، آیه ۳۴). همچنین پیغمبر اسلام (ص) مسئولیت خانه را به زن سپرده است(نوری، ۱۳۶۸، ج ۲). هر دوی این مؤلفه‌ها در واقع بعد مسئولیت‌پذیری زوجین را نشان می‌دهد. رابطه مسئولیت‌پذیری با صمیمیت زناشویی، با دیدگاه ترکیبی وارینگ که تعهدات طرفین را شرط ضروری صمیمیت زناشویی می‌داند(لارسون، هارموند و هارپر، ۱۹۹۸) نیز مطابقت دارد.

رابطه معنی دار مؤلفه سبک‌های حل تعارض شوهران و صمیمیت زناشویی در این پژوهش با نتایج اکثر پژوهش‌های صورت گرفته مطابقت دارد(ماهونی و دیگران^{۲۳}، ۲۰۰۲ و شرکات^{۲۴}، ۲۰۰۴). اما پژوهش ساندرسون(۲۰۰۸)، نشان می‌دهد که راهبردهایی که افراد برای حل تعارض‌هایشان در پیش می‌گیرند، فقط بخشی از رابطه‌ی بین اهداف صمیمیت جوانه و رضایت از رابطه را واسطه‌گری می‌کند، به ویژه افراد با گرایش صمیمیت بالا، لزوماً از شیوه‌های حل تعارض سازنده، استفاده نمی‌کردند. در تبیین این یافته پژوهش، در متون اسلامی احادیث و روایات زیادی دیده می‌شود که تاکید دارد به خصوص مردان، در حل مشکلات زناشویی از روش‌های منطقی و به دور از خشونت متوسل شوند. پرهیز از آزار زن (سوره طلاق، آیه ۶)، گذشتن از خطاهای همسر(حر عاملی، ۱۳۷۴، ج ۱۵) و نرفتن به سراغ طلاق به عنوان راه حل مشکلات زناشویی تا حد امکان(کلینی، ۱۳۹۰، ج ۵) نمونه‌هایی از توصیه‌هایی است که به شوهران برای حل تعارضات زناشویی شده است. همچنین وارینگ(۱۹۸۰)، مهارت‌های حل تعارض^{۲۵} (میزان سهولت حل عقاید متفاوت بین همسران است) را یکی از عناصر صمیمیت می‌داند. مدیریت تعارض، سازه‌ای است که به عنوان شاخص کیفیت زناشویی در تحقیقات پیشین مورد توجه بوده است. روش کنترل و اداره تعارض مهم است. بنابراین، وقتی زوجین به آرامی در مورد مشکل بحث می‌کنند، به نظر می‌رسد که آنها نسبت به زوجینی که اختلاف‌ها را به وسیله آزار یکدیگر حل می‌کنند، کیفیت بالایی را در ازدواج دارند (پری، ۲۰۰۴). نظریه‌ی شناختی-رفتاری یکی از علل عدم صمیمیت بین زوجین را نتیجه‌ی مهارت‌های ناکارآمد آنها در حل موثر مشکلات و تعارضات می‌داند (گلدنبرگ و گلدنبرگ، ۲۰۰۰؛ ترجمه حسین شاهی برواتی و همکاران، ۱۳۸۳). در دیدگاه ترکیبی وارینگ نیز (لارسون، هارموند و هارپر، ۱۹۹۸) مهارت‌های حل تعارض به عنوان یک پیش‌بینی کننده‌ی سطح نهایی صمیمیت در نظر گرفته می‌شود.

مهم‌ترین محدودیت این پژوهش محدودیت تعمیم‌پذیری یافته‌های این پژوهش به سایر جوامع آماری است. به سایر محققین توصیه می‌شود با استفاده از سایر متغیرهای موثر بر صمیمیت زوجین مدل‌های پیش‌بینی این پژوهش را کامل‌تر کنند. همچنین می‌توان با استفاده از مؤلفه‌های سبک زناشویی دینی مدل‌های پیش‌بینی برای سایر متغیرهای روان‌شناختی مثل گرایش به طلاق و خیانت‌های زناشویی طراحی نمود.

²³ Mahoney & et al

²⁴ Sherkat

²⁵ Conflict resolution

منابع و مراجع

- ۱- قرآن کریم (۱۳۸۳). ترجمه استاد حسین انصاریان. نشر اسوه.
- ۲- اصفهانی، محمد مهدی (۱۳۷۴). بهره گیری از برخی رهنمودهای اسلامی در پیشگیری و رویارویی با پیامدهای استرس. فصلنامه ی اندیشه و رفتار، سال اول، شماره ۴.
- ۳- پناهی، علی احمد و آذربایجانی، مسعود (۱۳۹۲). مبانی نظری «نقش مدیریتی مرد» در خانواده با رویکرد روان شناختی. دوفصلنامه مطالعات اسلام و روان شناسی، س ۷، ش ۱۲.
- ۴- پورسردار، فیض اله؛ امان الهی فرد، عباس؛ بهامین، قباد؛ و چرخاب، نرگس (۱۳۹۰). مقایسه سلامت روان، کیفیت زندگی، صمیمیت و نگرش های مذهبی در متاهلین با گذشت و بدون گذشت شاغل در مراکز بهداشتی و درمانی شهر آبدانان. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، دوره ۱۹، شماره ۳.
- ۵- حرعاملی، محمدبن حسن (۱۳۷۴). تفصیل وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه (۳۰ جلد). قم: موسسه آل‌البیت(ع)، چاپ سوم.
- ۶- حسینیان، سیمین؛ یزدی، سیده منور؛ و طباطبایی، ملیحه (۱۳۹۰). اثربخشی آموزش مهارت های ارتباطی بر صمیمیت زناشویی زنان متاهل. فصلنامه فرهنگی - تربیتی زنان و خانواده، سال ششم، شماره ۱۸.
- ۷- خجسته مهر، رضا؛ احمدی میلانی، منیژه و سودانی، منصور (۱۳۹۳). نقش تعدیل کننده تعهد دینی در رابطه بین سبک های دلبستگی ناایمن و صمیمیت زناشویی. مجله روانشناسی معاصر، شماره ۹.
- ۸- خجسته مهر، رضا؛ رضائی، فیروزه و سودانی، منصور (۱۳۹۴). ساخت و اعتباریابی مقیاسی برای سنجش سبک زناشویی دینی. مطالعات اسلام و روان شناسی، س ۹، ش ۱۷.
- ۹- دغاغله، فاطمه؛ عسکری، پرویز؛ و حیدری، علیرضا (۱۳۹۱). رابطه بخشودگی، عشق، صمیمیت با رضایت زناشویی رابطه بخشودگی، عشق، صمیمیت با رضایت زناشویی. مجله یافته های نو در روان شناسی، ۷(۲۴).
- ۱۰- رضایی، علی (۱۳۹۲). بررسی رابطه بین ابعاد صمیمیت و رضایت زناشویی در چرخه زندگی خانواده در زنان و مردان متاهل شهر اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران، اهواز.
- ۱۱- شاکرمی، محمد؛ داورنیا، رضا؛ زهراکار، کیانوش؛ و گوهری، شیوا (۱۳۹۳). تاثیر آموزش جنسی بر صمیمیت جنسی زنان متاهل. مجله روان پرستاری، دوره ۲، شماره ۳۴.
- ۱۲- شهرستانی، ملیحه؛ دوستکام، محسن؛ رهباردار، حمید؛ و مشهدی، علی (۱۳۹۱). پیش بینی رضایتمندی زناشویی از روی متغیرهای باورهای ارتباطی و صمیمیت زناشویی در زنان متقاضی طلاق و عادی شهر مشهد. فصلنامه علمی پژوهشی زن و فرهنگ، سال چهارم، شماره چهاردهم.
- ۱۳- کاوند، مهتری (۱۳۹۰). بررسی رابطه ی رفتارهای فداکارانه، انگیزه های فداکاری و ادراک انصاف با صمیمیت زناشویی در والدین دانش آموزان مدارس ابتدایی شهر بروجرد. پایان نامه ی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- ۱۴- کاویانی، محمد (۱۳۹۲). سبک زندگی اسلامی و ابزار سنجش آن. قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- ۱۵- کرابی، امین (۱۳۸۷). بررسی مدل پیشنهادی برخی پیشایندها و پیامدهای گذشت. پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره خانواده. دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی شهید چمران اهواز.
- ۱۶- کلینی، محمد بن یعقوب (۱۳۹۰). اصول الکافی (۴ جلد). ترجمه عباس حاجیانی دشتی، قم: موعود اسلام.
- ۱۷- گلدنبرگ، ایرنه؛ و گلدنبرگ، هربرت (۲۰۰۰). خانواده درمانی، ترجمه حسین شاهی برواتی، حمید رضا نقشبندی و الهام ارجمند (۱۳۸۵). تهران: نشر روان.
- ۱۸- مجلسی، محمد باقر (۱۳۸۹). بحارالانوار (۱۱۰ جلد). تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم.
- ۱۹- مطهری، مرتضی (۱۳۶۱). حقوق زن در اسلام. تهران: انتشارات صدرا.
- ۲۰- موحد، احمد (۱۳۸۲). رابطه ی علی بین نگرش های مذهبی، خوشبینی، سلامت روانی و سلامت جسمانی در دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز. پایان نامه ی کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز.

- ۲۱- نصرافهانی، نرگس؛ اعتمادی، احمد و شفیع آبادی، عبدالله (۱۳۹۲). بررسی تاثیر آموزش معنا- محور بر صمیمیت زناشویی زنان. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی قزوین، دوره ۱۷، شماره ۱.
- ۲۲- نوری، حسین بن محمدتقی (۱۳۶۸). مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل (۲۹ جلد). قم: موسسه آل‌البیت (ع).
- ۲۳- هدایتی دانا، سوسن و صابری، هائیده (۱۳۹۳). پیش بینی رضایت زناشویی بر اساس سبک های عشق ورزی (صمیمیت، میل، تعهد) و اضطراب. فصلنامه خانواده پژوهی، دوره ۱۰، شماره ۴۰.
- 24- Blum, J. S. & Mehrabian, A. (1999). Personality and temperament correlates of marital satisfaction. *Journal of Personality*, 67, 93-125.
- 25- Call, V. R., & Heaton, T. B. (1997). Religious influence on marital stability. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 382-392.
- 26- Dadfarnia, S., Meidani, Z., & Amouei, N. (2015). The Relationship between Adult Attachment Style, Communication Patterns and Marital Intimacy. *Academic Journal of Psychological Studies* ISSN 2333-0821, 4(2).
- 27- Donahue, M. J., & Benson, P. L. (1995). Religion and the well-being of adolescents. *Journal of Social Issues*, 51(2), 145-160.
- 28- Fitzroy, A., Kemp, C. L., & Burgess, E. (2018). GENDER, INTIMACY, AND CARE RELATIONSHIPS IN ASSISTED LIVING. *Innovation in Aging*, 2(Suppl 1), 345.
- 29- Edalati, A., & Redzuan, M. (2010). Perception of women towards family values and their marital satisfaction. *Journal of American Science*, 6(4): 132-137.
- 30- Ellis, A. (1989). *Rational-Emotive Couples Therapy*. New York Bergamon press.
- 31- Greef, A. P. (2000). Characteristics of families that function well. *Journal of Family Issues*, 21, 948-962.
- 32- Haseley, J. L. (2006). Marital satisfaction among newly married couples: Associations with religiosity and romantic attachment style.
- 33- Hu'nler, O.S. & Genc, o'z, T.I. (2005). The effect of religiousness on marital satisfaction: testing the mediator role of marital problem solving between religiousness and marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*; 27(1), 123-136.
- 34- Larson, J. H., Hammond, C. H., & Harper, J. M. (1998). Perceived equity and intimacy in marriage. *Journal of Marital and Family Therapy*, 24(4), 487-506.
- 35- Lopez, J. L., Riggs, S. A., Pollard, S. E., & Hook, J. N. (2011). Religious commitment, adult attachment, and marital adjustment in newly married couples. *Journal of Family Psychology*, 25(2), 301.
- 36- Mahoney, A., Pargament, K. I., Jewell, T., Swank, A. B., Scott, E., Emery, E., & Rye, M. (2002). Marriage and the spiritual realm: The role of proximal and distal religious constructs in marital functioning. *Journal of family psychology*, 13(3), 321.
- 37- Orathinkal, J. & Vansteewegen, A. (2006). Religiosity and Marital satisfaction. *Contemporary Family Therapy*, 28; 497-504.
- 38- Perry, B. J. (2004). The relationship between equity and marital quality among Hispanics, African Americans and Caucasians (Doctoral dissertation, The Ohio State University).
- 39- Roizblatt, A., Kaslow, F., Rivera, S., Fuches, T., Conejero, C., & Zacharias, A. (1999). Long-lasting marriages in Chile. *Contemporary Family Therapy*, 21, 113-129.
- 40- Sherkat, D. E. (2004). Religious intermarriage in the United States: Trends, patterns, and predictors. *Social Science Research*, 33(4), 606-625.
- 41- Sanderson, C. (2008). *Counselling survivors of domestic abuse*. Jessica Kingsley Publishers.
- 42- Sullivan, K. T. (2001). Understanding the relationship between religiosity and marriage: An investigation of the immediate and longitudinal effects of religiosity on newly wed couples. *Journal of Family Psychology*, 15, 610-626.
- 43- Vaijyanthimala, K., Kumari, K., & Panda, P. (2004). Socio-economic heteronomy and marital satisfaction. *Journal of Human Ecology*, 15(1), 9-11.
- 44- Waring, E. M. (1980). Family therapy and psychosomatic illness. *International Journal of Family Therapy*, 2(4), 243-252.

- 45- Worthington Jr, E. L., Wade, N. G., Hight, T. L., Ripley, J. S., McCullough, M. E., Berry, J. W., ... & O'Connor, L. (2003). The Religious Commitment Inventory--10: Development, refinement, and validation of a brief scale for research and counseling. *Journal of Counseling Psychology*, 50(1), 84.
- 46- Yoo, H., Bartle-Haring, S., Day, R. D., & Gangamma, R. (2014). Couple communication, emotional and sexual intimacy, and relationship satisfaction. *Journal of sex & marital therapy*, 40(4), 275-293.
- 47- Glenn, N. D., & Supancic, M. (1984). The social and demographic correlates of divorce and separation in the US: An update and reconsideration. *Journal of Marriage and Family*, 46, 563-585.
- 48- Sullivan, K. T. (2001). Understanding the relationship between religiosity and marriage: An investigation of the immediate and longitudinal effects of religiosity on newlywed couples. *Journal of Family Psychology*, 15, 610-628.
- 49- Call, V. R., & Heaton, T. B. (1997). Religious influence on marital stability. *Journal of Scientific Study of Religion*, 36, 382-392.
- 50- Orathinkal, J., & Vansteenwegen, A. (2006). Religiosity and marital satisfaction. *Contemporary family therapy*, 28(4), 497-504.

